

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

ODISEE

TOETS NIEUWE OPLEIDING • ADVIESRAPPORT

14 JANUARI 2019

Inhoud

1	Samenvattend advies van de visitatiecommissie.....	4
2	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	6
2.1	Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau	6
2.2	Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving	7
2.3	Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau	12
2.4	Eindoordeel.....	14
3	Beoordelingsproces	15
4	Overzicht oordelen	16
	Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding	17
	Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)	18
	Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie	19
	Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten	20
	Bijlage 5: Lijst met afkortingen	21

1 Samenvattend advies van de visitatiecommissie

De opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs van Odisee bestaat uit 90 studiepunten (SP), waarvan 45 SP praktijk en 45 SP theorie. De opleiding zal georganiseerd worden op twee campussen, in Aalst en in Brussel, en wordt aangeboden via drie praktijkroutes: een flexibele praktijkroute, een Leraar in opleiding (LIO)-baanroute en een route via werkpleklers.

De visitatiecommissie (hierna: commissie) is van mening dat de opleiding een duidelijk, ambitieus en inspirerend profiel van de praktijkleraar voor ogen heeft, dat voldoende rekening houdt met het instroomprofiel van de doelgroep. De beoogde Opleidingsspecifieke Leerresultaten (OLR) passen wat betreft niveau en oriëntatie binnen de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS). Het beoogde profiel en de OLR werden voldoende geverifieerd bij de stakeholders van de opleiding.

De opleiding biedt volgens de commissie de studenten een onderwijsleeromgeving die hen in staat stelt de OLR te realiseren. De opleiding heeft de vereiste omvang van 90 studiepunten, ingedeeld in de voorgeschreven indelingen t.a.v. theorie en praktijk. De commissie apprecieert dat de opleiding kiest voor een sterke praktijkcomponent en een duidelijke visie heeft over hoe deze pijler ingevuld zal worden. Sterk is de manier waarop de partnerscholen hierin een rol spelen. Het programma is logisch opgebouwd. De individuele trajectbegeleiding enerzijds en de opdeling van het programma in drie opleidingsfasen anderzijds, borgen dat het programma, onafhankelijk van de gekozen leerweg, opbouwt naar het gewenste graduaatsniveau. De commissie waardeert dat gekozen werd voor een krachtig opleidingsconcept, dat in lijn is met het beoogde opleidingsprofiel. De kwaliteit en de kwantiteit van de staf is voldoende, al heeft de commissie vastgesteld dat een belangrijk deel van de personeelsformatie nog uitgewerkt moet worden. Dat het voorbereidingsproces zorgzaam en stapsgewijs is verlopen, geeft vertrouwen dat de opleiding deze actie verder kan afronden en dat ze in staat is te borgen dat alle nodige competenties in het docentenkorps aanwezig zijn om een kwaliteitsvolle opleiding op de twee campussen te realiseren.

De commissie is van mening dat de in-, door- en uitstroombegeleiding aan de maat is. Ze ondersteunt de opleiding in het streven naar een laagdrempelige procedure voor het aantonen van beroepservaring. Ze vraagt met aandrang dat de Vlaamse overheid snel een beslissing neemt over de procedure, want verder uitstel staat een tijdige informatiecampagne voor toekomstige studenten in de weg.

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding beschikt over een kwaliteitsvol toetsstelsel. De opleiding schrijft zich in op het Odisee-brede toetsbeleid, dat heldere procedures heeft die ertoe leiden dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. De commissie vindt dat de visie op evalueren van de opleiding, waarin formatieve evaluatie een belangrijke rol speelt, goed in elkaar zit. Ze vindt dat het eindniveau adequaat gemeten wordt via de twee integratiepraktijken.

De commissie raadt de opleiding aan prioritair werk te maken van de concrete invulling van het werkpleklers. Ook moet het evaluatie-instrument met criteria op basis- en doorgroei niveau snel op punt gesteld worden en moet de opleiding een beslissing treffen over het gewicht van het werkveld in de evaluatie van het eindniveau van de studenten. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding in staat is deze punten snel uit te voeren. Er is een gedragen visie, die de sterktes van Odisee en de betrokken Centra voor Volwassenenonderwijs (CVO's) combineert. Bovendien is er zicht op de procedure die gevolgd moet worden om deze doelstellingen te bereiken.

De commissie die de opleiding Graduaat in onderwijs: secundair onderwijs heeft beoordeeld, brengt een positief advies uit aan de NVAO. Zij baseert haar oordeel op het informatiedossier en het toelichtend gesprek.

Den Haag, 14 januari 2019

Namens de commissie ter beoordeling van de toets nieuwe opleiding voor de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs van Odisee,

Martine Tritz
(voorzitter)

Jetje De Groof
(secretaris)

2 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

2.1 Generieke kwaliteitswaarborg 1: beoogd eindniveau

Het beoogd eindniveau weerspiegelt qua niveau, oriëntatie en inhoud de actuele eisen die in internationaal perspectief vanuit het beroepenveld en/of het vakgebied worden gesteld aan de opleiding.

Bevindingen

De commissie nam in het zelfevaluatie-rapport kennis van het profiel van de praktijkleraar, waartoe de opleiding Graduaat in onderwijs: secundair onderwijs van Odisee wil opleiden. Dit profiel bestaat uit vijf oriëntaties en moet gezien worden in het perspectief van levenslang leren. De Opleidings-specifieke Leerresultaten (OLR) van de opleiding zijn geformuleerd in de vorm van tien kerndoelen, waarin, in lijn met het beoogde profiel, een aantal accenten naar voren komen. Ten eerste staat de eigen praktijkervaring en expertise van de student/leraar centraal. Ten tweede is de context waarin de afgestudeerde terecht komt complex op het vlak van diversiteit, waarbij de praktijkleerkracht autonoom met onvoorspelbare situaties moet kunnen omgaan, kan samenwerken in het onderwijsteam en initiatief moet kunnen tonen. Ten derde is er een focus op onderzoekend leren via praktijkervaringen, met als doel tot oplossingen voor dagelijkse problemen te komen. Ten vierde kan de afgestudeerde deelnemen aan gesprekken over het beroep van praktijkleraar en de plaats hiervan in de samenleving. Ten vijfde worden een aantal beroepshoudingen, zoals bv. beslissingsvermogen, zin voor initiatief, relationele gerichtheid, kritische ingesteldheid en leergierigheid meegenomen in de kerndoelen. In het zelfevaluatie-rapport wordt inzichtelijk gemaakt dat de kerndoelen van de opleiding in lijn zijn met de Domeinspecifieke Leerresultaten (DLR), die werden opgesteld door de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA), en die werden afgetoetst aan de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS) en de Dublindescriptoren. De OLR voldoen bovendien aan de functionele gehelen (FG) van de Basiscompetenties van leraren.

De opleiding maakt gebruik van het competentiemodel van Odisee, dat gebaseerd is op de VKS. Dit model geeft invulling aan de vereisten op het vlak van kennis en vaardigheden, context, autonomie en verantwoordelijkheid voor de verschillende niveaus van de VKS. Op die manier geeft het inzicht in de elementen die niveau 5 (graduaat) onderscheiden van niveau 6 (bachelor). De commissie kreeg tijdens het gesprek verdere duiding bij hoe de verwachtingen ten aanzien van een leraar op niveau 5 verschillen van niveau 6. Uitgelegd werd dat de leerkracht op graduaatsniveau zelfstandig voor de klas staat en leerprocessen begeleidt. Hij/zij zal minder dan de leerkracht op bachelorniveau op schoolniveau initiatief nemen of vergaderingen leiden, maar kan hierin wel een deelverantwoordelijkheid opnemen. Op het vlak van de onderzoekende houding staat de leraar op niveau 5 stil bij wat beter kan en spreekt hij/zij het eigen netwerk en collega's aan voor hulp. Wat niet verwacht wordt, is dat hierbij gebruik gemaakt wordt van wetenschappelijke inzichten. Wel is een reflectieve houding en het kunnen uitstellen van het eigen oordeel cruciaal. De commissie stelde vast dat de opleiding binnen het graduaatsniveau twee niveaus definieert, het basis- en doorgroei-niveau, en hiermee een handvat biedt voor het vormgeven van de verschillende opleidingsfasen (zie standaard 2). Studenten die na de graduaatsopleiding geprikkeld zijn om verder te studeren, worden attent gemaakt op de mogelijkheid om door te stromen naar de educatieve bacheloropleiding.

De commissie ging in gesprek over de vraag of de OLR en het beoogde niveau wel voldoende aansluiten bij de doelgroep. Ten eerste werd aangestipt dat het curriculum uitgebreider is geworden en dat de nieuwe opleiding de ruimte biedt om de beoogde verdieping te bereiken. Ten tweede zijn ook de instroomvereisten gewijzigd, wat ertoe zal leiden dat een meer matuur studentenpubliek de opleiding zal binnenstromen, met minstens drie jaar praktijkervaring. Ten derde kan gericht naar het beoogde eindniveau toegewerkt worden.

Waar vroeger de opleiding heel divers was samengesteld (bachelors en masters naast studenten met enkel een diploma secundair onderwijs), staat de nieuwe opleiding enkel open voor deze laatste groep, wat betekent dat de lat juist(er) gelegd kan worden.

Het zelfrapport beschrijft hoe de nieuwe opleiding in cocreatie werd ontwikkeld, waarbij de feedback van stakeholders en externe partners actief werd opgezocht. Er waren klankbordgroepen van lectoren, cursisten en alumni uit de beide betrokken CVO's. Er was afstemming met het werkveld en binnen de VLHORA en de Associatie KU Leuven. Ook voor de afstemming van het DSR is er binnen de VLHORA brede afstemming geweest met verschillende categorieën van stakeholders: alumni, werkveldvertegenwoordigers, mensen uit verwante opleidingen en met internationale expertise. Tijdens het toelichtend gesprek werd aangevuld dat hogeschoolbreed internationale afstemming plaatsvond voor alle graduaatsopleidingen. Voor het vormgeven van het werkplekleren zocht de opleiding goede voorbeelden in Duitsland.

Overwegingen

De commissie is van mening dat de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs van Odisee een duidelijk, ambitieus en inspirerend profiel van de praktijkleraar voor ogen heeft, dat voldoende rekening houdt met het instroomprofiel van de doelgroep. Het profiel van de praktijkleraar werd helder doorvertaald in de OLR in de vorm van kerndoelen, waarin ook met de DSR rekening wordt gehouden. Met de toevoeging van de attitudes uit de lijst van Basiscompetenties van leraar wordt bovendien ook aan dit kader voldaan. De commissie komt op basis van deze vaststellingen tot de conclusie dat de beoogde OLR van de educatieve graduaatsopleiding voor het secundair onderwijs van Odisee wat betreft niveau en oriëntatie passen binnen de VKS.

Sterk is de manier waarop de educatieve graduaatsopleiding geïntegreerd wordt in het competentiemodel van Odisee, met oog voor de specificiteiten van het graduaats- in vergelijking met het bachelorniveau. Daarbij is ook de visie op de onderzoekende houding van de praktijkleerkracht duidelijk. Dat bovendien een onderscheid gemaakt wordt tussen basis- en doorgroei niveau in de opleiding, biedt volgens de commissie een goed aanknopingspunt voor de ontwikkeling van het curriculum en de toetsing.

De commissie is van mening dat het beoogde profiel, de DLR en OLR ook voldoende geverifieerd werd bij de stakeholders van de opleiding. De commissie stelde vast dat met name op het niveau van de VLHORA en de instelling internationale afstemming plaatsvond. De opleiding wordt aangemoedigd deze oefening ook op opleidingsniveau verder te zetten.

Oordeel: voldoende

2.2 Generieke kwaliteitswaarborg 2: onderwijsleeromgeving

De onderwijsleeromgeving maakt het voor studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

De commissie nam kennis van het curriculum, dat bestaat uit 90 studiepunten (SP), waarvan 45 SP praktisch en 45 SP theorie. De student kan kiezen tussen drie praktijkroutes, die elk semester al naargelang van de persoonlijke noden gewijzigd kunnen worden. In de flexibele praktijkroute, ten eerste, doet de student via een gemengd aanbod van stages en andere vormen van praktijkgericht leren (bv. microteaching) praktijkervaring op. De verwachting is dat deze optie vooral interessant is voor studenten die de opleiding combineren met een job buiten het onderwijs. De LIO-baanroute, ten tweede, wordt opgezet in samenwerking met een school waarin de student als leraar werkt.

Studenten die werkzaam zijn als leraar, zullen bij voorkeur deze route opnemen. De derde optie is werkplekleren. In deze route draaien de studenten minstens één en maximaal drie dagen per week mee in een vaste partnerschool. Deze route is het meest geschikt voor studenten die het liefst met hun twee voeten in de praktijk leren. De opleiding zal georganiseerd worden op twee campussen: Aalst en Brussel. Inhoudelijk is de opleiding op beide campussen identiek en de docententeams werken samen. Studenten kunnen bovendien opleidingsonderdelen opnemen op beide campussen.

De concordantietabel in de bijlagen van het zelfevaluatie rapport maakte voor de commissie inzichtelijk dat de studenten via het curriculum de beoogde leerdoelen kunnen bereiken. In het schematisch programma-overzicht dat werd aangeleverd, wordt verduidelijkt voor welke (beperkte) opleidingsonderdelen strikte volgtijdelijkheid geldt. Het modeltraject beslaat drie semesters, maar de opleiding geeft aan dat het aanbevolen traject vijf semesters duurt. Tijdens het gesprek werd toegelicht dat de opleiding kiest voor maximale flexibiliteit in het curriculum om tegemoet te komen aan de individuele noden van studenten. Met het oog op deze flexibiliteit wordt ook slechts beperkt met strikte volgtijdelijkheidsregels gewerkt. Echter, om de verticale opbouw van het curriculum te waarborgen, worden drie opleidingsfasen in het curriculum ingebouwd. Het zelfevaluatie rapport licht toe dat in de eerste fase, die samenvalt met het eerste semester, de oriëntering op het lerarenberoep plaatsvindt. In de tweede fase vindt de ontwikkeling tot leraar plaats en leggen de studenten eigen accenten. In de derde fase toont de student dat hij of zij startklaar is via twee 'integratiepraktijken'. De student staat in deze laatste fase gedurende meerdere lesuren zelfstandig voor de klas en zet zich ook in het bredere schoolgebeuren in. Hij wordt uitgedaagd om de sprong tot startklare leraar op doorgroei niveau te maken en toont dit in zijn portfolio aan (zie standaard 3). De commissie peilde in het gesprek ook naar het verschil tussen de twee integratiepraktijken die de studenten in de derde opleidingsfase uitvoeren. Uitgelegd werd dat de 'gewone' integratiepraktijk het handelen van de student op school centraal stelt. De 'integratiepraktijk in de stad en de wereld' werd toegevoegd om te werken aan het engagement en de beroepshoudingen van de student, en nadien ook het eindniveau voor deze elementen vast te stellen (zie standaard 3).

De commissie stelde in de ECTS-fiches vast dat de opleiding gebruik maakt van een gemengd aanbod aan werkvormen, zoals praktijkleren, casusgericht leren, probleemgestuurd leren, opdrachten en werkstukken, leergroepen en individuele coaching. Dit is in lijn met het didactisch model, dat gestoeld is op het High Impact Learning that Lasts (HILL) concept. Om het onderwijs impactvol te maken, wordt zo veel mogelijk vertrokken vanuit een nood, hiaat of probleem, dat de studenten zelf ondervinden. Verder zijn er zes bouwstenen van de leeromgeving: zelfmanagement en eigenaarschap; collaboratie en coaching; hybride leren; actie en kennisdeling; flexibiliteit; en assessment. Met het oog op zelfmanagement en eigenaarschap leren studenten te reflecteren over hun praktijk tijdens leergroepen. Ze krijgen hierop gerichte feedback. De opleiding lichtte aan de commissie toe dat de optie om keuzevakken te voorzien in het curriculum als doel heeft om eigenaarschap te creëren en aan te sluiten bij de noden van de studenten. Uitgelegd werd dat bij de keuze van de keuzevakken de vuistregel is dat ze invulling moeten geven aan de kerndoelen van de opleiding. Op het vlak van collaboratie en coaching geldt dat studenten in elke opleidingsfase worden gecoached, waarbij de vorm aangepast is aan de fase waarin ze zich bevinden. Ze leren bovendien samen met hun peers, mentoren en docenten. Het leren in actie in de opleiding vertaalt zich met name in de mogelijkheid voor studenten om een traject via LIO en werkplekleren te volgen. Onder hybride leren verstaat de opleiding dat een combinatie wordt voorzien van praktijkleren in de schoolcontext, contactmomenten en online leren. Qua aanbod wordt verdergebouwd met de bestaande tradities en expertises in de CVO's. De commissie ging in gesprek over de plaats die afstandslernen zal krijgen op de campus Aalst en vernam dat dit beperkt zal worden tot een klein aantal opleidingsonderdelen. Eerdere ervaringen met afstandsonderwijs binnen Odisee op graduaatsniveau hebben aangetoond dat er slechts beperkte interesse hiervoor is bij dit studentenpubliek.

Tijdens het gesprek lichtte de opleiding toe dat de keuze voor het grote aandeel praktijk in de opleiding concreetiseert dat Odisee in het lerarenberoep de praktijkvaardigheden centraal wenst te stellen. Daarnaast worden theorie en praktijk zo goed mogelijk op elkaar afgestemd. Dit uit zich in het feit dat 34 SP van het curriculum uit integratie van theorie en praktijk bestaat; voor nog eens 29 SP geldt dat de praktijk simultaan met of meteen na de theorie wordt aangeboden. De commissie stelde bovendien vast dat studenten reeds van het eerste semester via een observatiestage met de praktijk geconfronteerd worden. Voor de theoretische onderdelen wordt bovendien zo veel mogelijk vertrokken van cases en beroepssituaties.

De commissie nam kennis van de beschrijving van het personeel van de opleiding. Het VELOV-ontwikkelingsprofiel is richtinggevend voor de vormgeving van het docentenkorps, waarbij er maximaal gebruik gemaakt zal worden van de aanwezige expertise in de CVO's. Toegelicht werd dat het beleid in de CVO's steeds gericht is geweest op personeel met een brede expertise, waarbij ervaring in het secundair onderwijs een duidelijk pluspunt was. Van de docenten wordt bovendien verwacht dat ze over een diploma op masterniveau en het diploma van pedagogische bekwaamheid beschikken. De vacatures worden steeds uitgeschreven gericht op ervaring in het secundair onderwijs. Voor startende docenten beschikt Odisee over een start-to-teachopleiding. Deelnemers krijgen hiervoor ruimte in hun taakinfilling. Om de betrokkenheid van de inkantelende CVO-docenten te vergroten, werden zij sinds juni 2017 betrokken in de professionaliseringsactiviteiten van Odisee.

Qua personeelsvolume wordt voor beide campussen samen 8,15 vte voorzien. De commissie ging in gesprek over de stand van zaken van de personeelsformatie op de beide campussen, aangezien deze, niettegenstaande de inkanteling van het bestaande docententeam in de CVO's, nog verder ingevuld moet worden. De opleiding benadrukte dat de mechanismen en contacten die in de CVO's en de hogeschool reeds aanwezig zijn, zo optimaal mogelijk benut worden. Uitgelegd werd dat reeds uitgebreide gesprekken plaatsgevonden hebben op beide campussen, ook met niet-benoemde docenten, om expertise en wensen in kaart te brengen. De finale puzzel zal, op basis van de verzamelde informatie, in januari 2019 gelegd worden.

De commissie ging met name ook in op de manier waarop de vakdidactische clusters ingevuld zullen worden. De opleiding gaf ten eerste aan dat een beroep gedaan zal worden op de expertise die al in de CVO's aanwezig is. Voor de clusters waarvoor dit niet het geval is, worden nog verschillende opties bekeken. Zo kan gewerkt worden met gastsprekers. Bovendien wordt een beroep gedaan op het netwerk waarover Odisee via de andere educatieve opleidingen beschikt om lacunes op te vullen. Commissie en opleiding bespraken ook de optie om de stagementoren op school meer te betrekken voor de vakdidactische opleidingsonderdelen. De opleiding verduidelijkte dat deze mogelijkheid actief wordt onderzocht. Dit zou in eerste instantie kunnen gebeuren in samenwerking met partnerscholen die beschikken over sterke praktijkmentoren. De opleiding bevestigde dat ze een rol zou kunnen spelen in de verdere opleiding en coaching van deze mentoren. Er kan op dit vlak een beroep gedaan worden op de ervaring rond professionalisering van mentoren in andere educatieve opleidingen van Odisee. Zo bestaat er al laagdrempelige intervisie tussen mentoren en werd het postgraduaat 'Mentoring en coaching' van de hogeschool opengesteld voor deze doelgroep.

De commissie stelde in de bijlagen vast dat voor Brussel meer partnerscholen vermeld staan dan voor Aalst, terwijl op deze laatste campus de meeste studenten verwacht worden. Uitgelegd werd enerzijds dat sinds het indienen van het zelfevaluatierapport reeds meer scholen de intentieverklaring hebben getekend, ook in Aalst. Anderzijds bevat de lijst alleen scholen met wie samen gewerkt zal worden rond werkplekleren. Er zijn echter ook scholen die interesse hebben om op andere manieren met de opleiding samen te werken, bv. om samen aan praktijkcasussen te werken.

Ook op het vlak van praktijklokalen worden afspraken gemaakt, bv. om er een vakdidactische cluster te laten doorgaan. Dit biedt dan weer mogelijkheden om een netwerk op de bouwen rond vakdidactische expertise.

De commissie besprak met de opleiding op welke manier ze de kwaliteit van het werkplekieren wenst te borgen. Uitgelegd werd dat de opleiding specifieke begeleiders voor het werkplekieren voorziet. Omdat alle graduaatsopleiding zoekende zijn naar de optimale manier om werkplekieren kwaliteitsvol te ondersteunen, werd een 'Task Force HBO5' binnen Odisee opgericht, die gezien wordt als een soort ontwikkelgroep.

Het zelfevaluatierapport geeft ook duiding bij de manier waarop de begeleiding van studenten zal plaatsvinden. Voor de instroombegeleiding wordt ingezet op informeren; een quickscan die de student op voorhand laat reflecteren over zijn/haar competenties; een intakegesprek waarbij de verwachtingen helder gemaakt worden; een verplichte instaptoets lerarenopleiding, die verder bijdraagt tot de bewustwording; en de inschrijving. De instroombegeleiding houdt ook in dat de student geïnformeerd wordt over de EVC- en EVK-procedure. De commissie besprak met de opleiding of deze procedure zwaarder geworden is door de inkanteling van de CVO's in de hogescholen. Uitgelegd werd dat de EVK-procedure nog steeds een eenvoudige procedure is, die grotendeels wordt uitgevoerd op het niveau van de opleiding zelf. De EVC-procedure vindt plaats op associatieniveau op basis van een assessment. De opleiding gaf aan er zich van bewust te zijn dat de nieuwe werkwijze mogelijk drempels zal opwerpen voor geïnteresseerde toekomstige studenten en dat er vanuit Odisee binnen de Associatie voor wordt geijverd de procedure zo laagdrempelig mogelijk te houden.

In de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs zullen alleen studenten met drie jaar relevante praktijkervaring kunnen instromen. De opleiding stipte aan dat het nog onduidelijk is via welke procedure deze praktijkervaring aangetoond zal kunnen worden. De hogescholen zijn hierover, via de VLHORA, nog in gesprek zijn met de Vlaamse overheid, om afstemming met de procedure voor de beroepsanciënniteit te verzekeren. Zo lang op dit niveau geen beslissing genomen wordt, kan de opleiding toekomstige studenten niet informeren. De opleiding ziet de oplossing van dit probleem als hoogdringend en pleit voor een laagdrempelige procedure. Ze wenst te starten met haar informatieronde voor toekomstige studenten in februari 2019.

Doorstroombegeleiding gebeurt via coaching, door verschillende opleidingsfasen te voorzien, door 'assessment for learning' (zie standaard 3), door de flexibele overgang tussen praktijkroutes en via het voorzien van een studeerbare opleiding. Uitstroombegeleiding heeft vooral te maken met toeleiding naar de arbeidsmarkt en hiervoor wordt onder andere gewerkt met een plaatsingsdienst. Maatwerk staat in alle fasen centraal.

Internationalisering krijgt een plaats in de opleiding via de aandacht voor wereldburgerschapcompetenties in de opleidingsonderdelen; het aantrekken van internationale gasprekers (één per jaar) en de Odisee-brede internationale week. Op het vlak van studentenmobiliteit wordt gezien het profiel van de zij-instromer gemikt op kortlopende buitenlandse stages. Voor de docenten en het personeel van de graduaatsopleiding worden de mogelijkheden die op Odisee aanwezig zijn, opengesteld voor de docenten van de graduaatsopleidingen.

Overwegingen

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding de studenten een onderwijsleeromgeving biedt die hen in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. De opleiding heeft de vereiste omvang van 90 studiepunten, ingedeeld in de voorgeschreven indelingen t.a.v. theorie en praktijk. De DLR worden volgens de commissie op adequate wijze vertaald in de leerdoelen van de aparte opleidingsonderdelen.

Het programma is logisch opgebouwd en niettegenstaande de beperkte volgtijdelijkheden, garandeert de individuele trajectbegeleiding van de studenten enerzijds en de opdeling van het programma in drie opleidingsfasen anderzijds, dat het curriculum, onafhankelijk van de gekozen leerweg, opbouwt naar het gewenste graduaatsniveau. De commissie waardeert dat gekozen werd voor een krachtig opleidingsconcept, dat inzet op activerende werkvormen en eigen verantwoordelijkheid van de studenten. Het didactisch concept vindt de commissie in lijn met het beoogde opleidingsprofiel. Sterk is bovendien hoe voor het nieuwe opleidingsconcept gebruik gemaakt wordt van de expertise en sterktes van de CVO's enerzijds en de Odisee hogeschool anderzijds.

De commissie apprecieert dat de opleiding kiest voor een sterke praktijkcomponent en een duidelijke visie heeft over hoe deze pijler ingevuld zal worden, met drie praktijkroutes en een curriculum waar theorie en praktijk zoveel mogelijk geïntegreerd worden. De commissie waardeert dat studenten vanaf het eerste semester geconfronteerd worden met de praktijk. Sterk is de manier waarop de partnerscholen een rol spelen. Ze worden ten eerste betrokken als partners voor de leerroute via werkpleklers. Ten tweede worden ze ook breder ingezet, bijvoorbeeld voor het uitwerken van praktijkcases of voor het aanleveren van praktijkruimtes waar de vakdidactische component van de opleiding kan plaatsvinden. Ten derde wordt ook nagedacht over manieren om de expertise op de partnerscholen in te zetten voor vakdidactiek. Ten vierde zal de opleiding naar het voorbeeld van andere Odisee-opleidingen ook activiteiten uitrollen met het oog op de professionalisering van mentoren.

Voor wat betreft de implementatie van het traject rond werkpleklers vindt de commissie het partnerschap met partnerscholen een goed vertrekpunt. De commissie waardeert bovendien dat ook vanuit de opleiding extra personeel zal worden ingezet voor het begeleiden van het werkpleklers. Tegelijkertijd stelde de commissie vast dat de concrete invulling van het traject via werkpleklers nog van start moet gaan. Ze beveelt aan hier meteen mee van start te gaan, aangezien de afstemming met de partnerscholen over gedeelde verantwoordelijkheden op het vlak van verwerven en evalueren van de kerndoelen een intensieve oefening is.

De commissie vindt de kwaliteit en de kwantiteit van de staf voldoende. Ze heeft vastgesteld dat een belangrijk deel van de personeelsformatie nog uitgewerkt moet worden, maar dat het voorbereidingsproces zorgzaam en stapsgewijs is verlopen. Dit geeft vertrouwen dat de opleiding in staat zal zijn de uiteindelijke puzzel te leggen en te borgen dat alle nodige competenties in het docentenkorps aanwezig zijn om een kwaliteitsvolle opleiding op de twee campussen te realiseren. De commissie is bovendien van mening dat de nieuwe opleiding vormgegeven wordt door een team, waarin de expertise van CVO en Odisee op gelijke voet meegenomen wordt, en waar al uitgebreid afgestemd is over visie en implementatie. De commissie waardeert dat er ook een duidelijke visie is op de professionalisering van docenten en dat de CVO-docenten al geruime tijd betrokken worden in het professionaliseringsaanbod van Odisee.

De commissie is van mening dat de in-, door- en uitstroombegeleiding aan de maat is. Ze ondersteunt de opleiding in het streven naar een laagdrempelige procedure voor het aantonen van beroepservaring en de erkenning van EVC's. Ze vraagt met aandring dat de Vlaamse overheid snel een beslissing neemt over de procedure voor het aantonen van beroepservaring, want verder uitstel staat een tijdige informatiecampagne voor toekomstige studenten in de weg.

Ordeel: voldoende

2.3 Generieke kwaliteitswaarborg 3: te realiseren eindniveau

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van beoordeling, toetsing en examinering, waardoor zij nagaat of de beoogde leerresultaten worden bereikt.

Bevindingen

De commissie nam in het zelfevaluatierapport kennis van het evaluatiebeleid van de opleiding. Aangegeven wordt dat binnen het studiegebied onderwijs in Odisee in de voorbije jaren gewerkt is aan een visie op breed evalueren, waarbij er oog is voor drie speerpunten: eigenaarschap van studenten, evalueren met leereffecten en evalueren met een holistische blik. Uitgelegd wordt dat de docenten van de CVO's bij de visieontwikkeling betrokken zijn. Vanuit deze visie wordt ook de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de beoordeling bewaakt. Docenten beschikken over een checklist om na te gaan in hoeverre deze kwaliteitsgaranties aanwezig zijn in de toetsing van het eigen opleidingsonderdeel. Bovendien wordt dit ook op opleidingsniveau gewaarborgd.

Op het vlak van validiteit wordt ervoor gezorgd dat alle beoogde kerndoelen minstens één maal getoetst worden per competentieniveau (basis en doorgroei) en dat de evaluatievormen aansluiten bij de kerndoelen. Om het opleidingsniveau te monitoren wordt gewerkt met een evaluatiematrix. Door het werkveld bij de evaluaties te betrekken, wordt de validiteit van de beoordeling in de hand gewerkt. Hierbij wordt de balans tussen directie beoordeling op de werkplek en meer indirecte beoordeling (via bv. werkstukken, examens en reflectie) bewaakt. De betrouwbaarheid wordt geborgd door het basis- en doorgroei niveau te formuleren in gedragsindicatoren. De verschillende stakeholders worden bovendien op de hoogte gesteld van de evaluatiekaders. Tenslotte is er voor elk opleidingsonderdeel meer dan één evaluatiemoment. Transparantie wordt o.a. in de hand gewerkt via de ECTS-fiches en door mondelinge toelichting over leerdoelen en evaluatievormen bij de start van het opleidingsonderdeel.

De opleiding hecht veel belang aan zelfsturing en 'assessment for learning'. Het meermaals doorlopen van de feedbackcyclus is daarbij cruciaal om zicht te krijgen op de eigen sterktes en zwaktes en op de volgende stappen in het leerproces. Hierbij worden meerdere actoren ingeschakeld (peers, het werkveld en de student zelf).

De commissie stelde via de competentiematrix vast dat alle kerndoelen in de opleiding getoetst worden. Het eindniveau van de meeste kerndoelen wordt geïntegreerd getoetst in fase 3 binnen twee opleidingsonderdelen: de 'Integratiepraktijk' en de 'Integratiepraktijk in de Stad en de Wereld'. Een aantal van de doelen worden echter reeds op eindniveau getoetst in andere opleidingsonderdelen en worden daarom in de derde opleidingsfase niet hernomen. In de 'Integratiepraktijk' wordt nagegaan of de student in de school en de leergroep handelt op doorgroei niveau. Het eindcijfer is gebaseerd op de beoordeling van de vakmentor en stagebegeleider over de praktijk; het portfolio; en een toelichtend gesprek. De Integratiepraktijk in de Stad en de Wereld' bestaat uit 'Community Service Learning'. Hierin toont de student aan dat hij/zij ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen met een open geest kan benaderen en getuigt hij/zij van een aantal beroepshoudingen. Hij kiest in dit opleidingsonderdeel ook zelf twee kerndoelen waarbinnen hij persoonlijke leerdoelen (en evaluatiecriteria) formuleert. Het eindcijfer wordt gebaseerd op de beoordeling van de mentor en stagebegeleider in de praktijk en een verslag.

De opleiding legde tijdens het gesprek uit dat ze momenteel bezig is om een beoordelingsinstrument uit te werken, dat per kerndoel formuleert wat functioneren op basis- en doorgroei niveau juist betekent. Het instrument dat hieruit voortvloeit zal vanaf de tweede opleidingsfase aan de studenten gepresenteerd worden en ingezet worden in alle opleidingsonderdelen.

De opleiding wil hierbij echter niet alleen analytisch te werk gaan, maar wil het instrument een holistisch perspectief geven door het te koppelen aan de kernopdrachten van de praktijkleraar.

Ook werd besproken welk gewicht het werkveld zal hebben bij het bepalen van het eindcijfer van de studenten voor de Integratiepraktijken. De opleiding legde uit dat vaststaat dat het eindcijfer in dialoog zal worden vastgelegd. Het grootste deel van het cijfer wordt daarbij door de opleiding bepaald, maar er wordt ook aangegeven dat de stem van het werkveld zeker bij het werkplekentracect mogelijk groter zal zijn dan in andere trajecten. Ook hier geldt dat finale beslissingen nog genomen moeten worden.

Overwegingen

De commissie komt tot de conclusie dat de opleiding beschikt over een kwaliteitsvol toetsstelsel. De opleiding schrijft zich in op het Odisee-brede toetsbeleid, dat heldere procedures heeft die ertoe leiden dat de toetsing valide, betrouwbaar en transparant is. De opleiding maakt bovendien duidelijk op welke manier de monitoring plaatsvindt dat dit beleid ook in realiteit kwaliteitsvol wordt toegepast.

De commissie vindt dat de visie op evalueren van de opleiding, waarin formatieve evaluatie een belangrijke rol speelt, goed in elkaar zit. Ze waardeert dat de opleiding een evaluatie-instrument aan het uitwerken is dat alle basisdoelen van de opleiding zal vertalen naar basis- en doorgroei-niveau en dat door de opleiding heen als evaluatie-instrument gebruikt zal worden, gelinkt aan betekenisvolle taken voor de praktijkleraar. Ze vindt dat het eindniveau adequaat gemeten wordt via de twee integratiepraktijken en apprecieert de toevoeging van een integratiepraktijk rond 'Community service learning'. Wel stelde ze vast dat er nog geen duidelijkheid is over het gewicht dat het werkveld zal hebben in de bepaling van het eindcijfer, en de specificiteiten op dit vlak van elk van de drie leerwegen. De commissie verwelkomt dat er wel al een duidelijke visie is over het feit dat dit via dialoog dient te gebeuren.

Samenvattend raadt de commissie aan snel werk te maken van het evaluatie-instrument met criteria op basis- en doorgroei-niveau. Ook vraagt ze een beslissing te treffen over het gewicht van het werkveld in de evaluatie van het eindniveau van de studenten. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding in staat is deze punten snel uit te voeren. Er is een sterke en gedragen visie, die de sterktes van Odisee en de CVO's combineert. Bovendien heeft de opleiding duidelijk zicht op de stappen die nog gezet moeten worden om het doel te bereiken.

Oordeel: voldoende

2.4 Eindoordeel

De commissie beoordeelt elk van de generieke kwaliteitswaarborgen als voldoende en bijgevolg is ook het eindoordeel voor de opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs voldoende. De beoogde opleidingsspecifieke leerresultaten passen wat betreft niveau en oriëntatie binnen het Vlaamse Kwalificatieraamwerk. De opleiding biedt de studenten een onderwijsleeromgeving die hen in staat stelt de beoogde leerresultaten te realiseren. Bovendien beschikt de opleiding over een kwaliteitsvol toetsstelsel. De vaststelling van het eindniveau van de studenten gebeurt op adequate wijze via de integratiepraktijken.

De commissie raadt de opleiding aan prioritair werk te maken van de concrete invulling van het werkplekleren. Ook moet het evaluatie-instrument met criteria op basis- en doorgroei-niveau snel op punt gesteld worden en moet de opleiding een beslissing treffen over het gewicht van het werkveld in de evaluatie van het eindniveau van de studenten. De commissie heeft er vertrouwen in dat de opleiding in staat is deze punten snel uit te voeren. Er is een gedragen visie, die de sterktes van Odisee en de CVO's combineert. Ook is er een zicht op de procedure die gevolgd moet worden om deze doelstellingen te bereiken.

3 Beoordelingsproces

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “Kader Toets Nieuwe Opleiding specificatie Educatieve Graduaatsopleiding en Educatieve Masteropleiding”, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 8 juni 2018.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan het vooroverleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgesteld.

Tijdens een vooroverleg op 20 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens het toelichtend gesprek voorbereid.

Het toelichtend gesprek vond plaats op een opleidingsonafhankelijke locatie te Brussel op 20 november 2018 om 15 uur. De onderstaande gesprekspartners namen hieraan deel:

- **Hilde Van der Haegen**
- **Jan Medaer**
- **Stijn Buyschaert**
- **Bart De Nul**
- **Ann Melis**
- **Ann Martin**

Tijdens dit gesprek zijn de vraagpunten van de commissie aan de orde gesteld.

Tijdens een besloten nabespreking op 20 november 2018 heeft de commissie alle verkregen informatie besproken en vertaald naar een oordeel op de vier generieke kwaliteitswaarborgen en een eindoordeel. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van adviesrapport dat naar alle commissieleden werd verstuurd. De feedback van de commissieleden is verwerkt. Het door de voorzitter vastgestelde adviesrapport werd naar de NVAO gestuurd op 14 januari 2019.

4 Overzicht oordelen

De onderstaande tabel geeft per generieke kwaliteitswaarborg het oordeel van de commissie uit hoofdstuk 2 weer.

Generieke kwaliteitswaarborg	Oordeel
1. Beogd eindniveau	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Voldoende
3. Te realiseren eindniveau	Voldoende
Eindoordeel	Voldoende

Bijlage 1: Basisgegevens over de opleiding

Naam, Adres, telefoon, e-mail, website instelling	Odisee Warmoesberg 26 B-1000 BRUSSEL +32 (0)2 210 12 11 ann.martin@odisee.be www.odisee.be
Naam, functie contactpersoon	Ann Martin, Directeur Onderwijs
Naam associatie	Associatie KU Leuven
Status instelling	Ambtshalve geregistreerd
Naam opleiding (graad, kwalificatie)	Educatief graduaat in het secundair onderwijs
Afstudeerrichtingen	-
Niveau en oriëntatie	VKS 5
(Delen van) studiegebied(en)	Onderwijs
ISCED benaming van het studiegebied	ISCED-F 2013: 01 Education
Opleidingsvarianten	-
Onderwijstaal	Nederlands
De vestigingen waar de opleiding wordt aangeboden	<ul style="list-style-type: none">• Aalst• Brussel
Studieomvang (in studiepunten)	90
Nieuwe opleiding voor Vlaanderen	Ja
Aansluitingsmogelijkheden en mogelijke vervolgopleidingen	Educatieve bacheloropleiding

Bijlage 2: Domeinspecifieke leerresultaten (DLR)

1. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs formuleert concrete doelstellingen, ontwerpt krachtige leeromgevingen en gebruikt passende werkvormen en evaluatiemethodieken ter ondersteuning van het leer- en ontwikkelingsproces. Hij differentieert in functie van de klasgroep en de individuele leerlingen.
2. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs geeft mee vorm aan een positief en ondersteunend leer- en leefklimaat. Hij geeft aandacht aan attitudevorming bij leerlingen en bereidt ze voor op het functioneren op de arbeidsmarkt en op maatschappelijke participatie. Hij gaat gepast om met diversiteit.
3. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de domeinspecifieke vakinhoudelijke en vakdidactische basiskennis. Hij vertaalt deze inhouden gestructureerd en praktijkgericht naar de leerlingen en gebruikt hierbij zijn relevante praktijkervaring. Hij geeft daarbij aandacht aan een correcte en gepaste taal. Hij ondersteunt leerlingen in hun studie- en beroepskeuzeproces.
4. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs organiseert een veilige en efficiënte werk- en leeromgeving. Hij voert administratieve taken correct uit.
5. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs professionaliseert zich en past nieuwe vakgerichte ontwikkelingen toe in zijn onderwijspraktijk. Hij reflecteert kritisch op het eigen functioneren en stuurt zichzelf bij.
6. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om, aangepast aan de context, te communiceren met ouders met respect voor diversiteit.
7. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs neemt zijn verantwoordelijkheid op in het team en neemt deel aan het overleg rond de pedagogische en (vak)didactische aanpak. Hij neemt in het schoolteam initiatieven om het pedagogisch project mee te realiseren.
8. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs beheerst de basisvaardigheden om te communiceren met externe partners.
9. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs kan in gesprek gaan over zijn beroep en de plaats daarvan in de samenleving. Hij kan deelnemen aan het maatschappelijk debat rond onderwijskundige thema's.
10. De educatief gegradueerde voor secundair onderwijs benadert met een open geest ontwikkelingen op sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domeinen.

Datum validatie: 15 oktober 2018

Bijlage 3: Samenstelling visitatiecommissie

De beoordeling is gebeurd door een visitatiecommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

Martine Tritz (*voorzitter*) studeerde Pedagogische Wetenschappen (richting Onderwijskunde) en Sociale en Agogische Wetenschappen aan de KU Leuven. en Sociale en Culturele Antropologie aan de KU Leuven. Ze behaalde aan dezelfde instelling ook haar Aggregaat secundair onderwijs. Van 1995 tot 2015 was ze werkzaam in de opleiding Leraar Secundair Onderwijs van de Karel de Grote Hogeschool Antwerpen. Ze vervulde er verschillende functies, waaronder beleidsmedewerker praktijk en lid van het dagelijks bestuur; praktijkcoördinator; lector pedagogische, agogische, didactische en psychologische vakken; leertrajectbegeleider; supervisor; organisator van/lesgever in de mentorenvorming. In de periode 1978-1995 was ze lector en stagebegeleider in verschillende andere hogescholen. Sinds 2015 is ze bestuurder van de scholen van het OLV Pulhof te Berchem.

Lex Stomp (*commissielid*) is senior projectleider Internationalisering en teamleider Onderwijsconsultants bij de lerarenopleidingen van Hogeschool Windesheim in Zwolle, Nederland. Hij heeft twee masters onderwijs (MEd) geografie en sociale wetenschappen. Na een carrière als leraar aardrijkskunde in het voortgezet onderwijs werd hij lerarenopleider bij de lerarenopleidingen basis- en voortgezet onderwijs van Windesheim. Vervolgens was hij daar vijf jaar directeur van de Pabo en negen jaar directeur van de lerarenopleiding voortgezet onderwijs. Hij houdt zich bezig met culturele diversiteit in het curriculum van de lerarenopleidingen van Windesheim. Als consultant voert hij regelmatig visitaties en peer-reviews uit binnen instellingen voor hoger onderwijs in Nederland, Litouwen en Vlaanderen.

Diter Den Baes (*commissielid*) studeerde Geschiedenis aan de Universiteit Gent. Hij behaalde bovendien aan diezelfde universiteit de diploma's van Geaggregeerde voor het secundair onderwijs in de geschiedenis en Gediplomeerde in de gespecialiseerde studies van Management voor overheidsorganisaties. In de periode 2003-2012 was hij leerkracht Geschiedenis en Cultuurwetenschappen. Van 2012-2017 was hij directeur Secundair Onderwijs van de Athena campus Heule/CLW. Sinds 2018 is hij algemeen directeur van de scholengroep Mandel en Leie.

Koen Smets (*student-commissielid*) werkt reeds meer dan 15 jaar in de sociale economie als begeleider van kansengroepen. In 2017 behaalde hij als werkstudent zijn diploma van gegradueerde Sociaal Cultureel Werk (HBO5) aan het centrum voor Volwassenenonderwijs van de Sociale School van Heverlee. Hij volgt momenteel de bacheloropleiding Sociaal werk 'Maatschappelijk advisering' aan het University College Leuven-Limburg (UCLL).

De commissie werd bijgestaan door:

- **Liza Kozłowska**, beleidsmedewerker Vlaanderen NVAO, procescoördinator.
- **Jetje De Groof**, freelance, extern secretaris.

Alle commissieleden, de procescoördinator en de secretaris hebben een onafhankelijkheids- en geheimhoudingsverklaring ingevuld en ondertekend waarmee zij tevens instemmen met de NVAO gedragscode en privacyregeling.

Bijlage 4: Overzicht van de bestudeerde documenten

Informatiedossier opleiding

- Aanvraagdossier TNO Educatief graduaat in het secundair onderwijs

Bijlagen bij het aanvraagdossier:

- Domeinspecifieke leerresultaten
- Opleidingspecifieke leerresultaten
- Schematisch programmaoverzicht
- Inhoudsbeschrijving van de programmaonderdelen (eerste 60 studiepunten)
- Beschrijving van het personeel en investeringsplan
- Overzicht contacten stakeholders en werkveld
- Onderwijs- en examenregeling

Bijlage 5: Lijst met afkortingen

CVO	Centrum voor Volwassenenonderwijs
DLR	Domeinspecifieke Leerresultaten
EVC	Eerder Verworven Competenties
EVK	Eerder Verworven Kwalificaties
FG	Functionele Gehelen
LIO	Leraar in opleiding
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
OLR	Opleidingsspecifieke Leerresultaten
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VKS	Vlaamse Kwalificatiestructuur

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de toetsing van de nieuwe opleiding educatief graduaat in het secundair onderwijs.

Colofon

EDUCATIEF GRADUAAT IN HET SECUNDAIR ONDERWIJS

ODISEE

Toets nieuwe opleiding • Adviesrapport • 7279

14 januari 2019

Samenstelling: NVAO • Vlaanderen

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders

Parkstraat 28 • 2514 JK Den Haag
P.O. Box 85498 • 2508 CD The Hague
The Netherlands

T +31 (0)70 312 23 00
E info@nvaio.net
www.nvaio.net